

© WHO/P.Virot

FIGHTING

FOR THIRD WORLD HEALTH

THROUGH HELLENIC VISION

ΠΟΛΕΜΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΜΕ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΡΑΜΑ

By Constadina Zarokosta

Photo: Nikos Kalendranos

CHRISTOS CAME UP WITH THE IDEA TO CULTIVATE ARTEMISIA WITHIN THIRD WORLD COUNTRIES IN ORDER TO HAVE COST EFFECTIVE THERAPEUTICS FOR THE THIRD WORLD. Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΥΝΕΛΑΒΕ ΤΗΝ ΙΔΕΙΑ ΝΑ ΚΑΛΙΕΡΓΗΣΕΙ ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΜΠΕΡΕΖΙΑ ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΝ ΧΩΡΟΝ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΟΤΙ ΝΑ ΜΕΣΑ ΠΑ ΤΟΝ ΤΡΙΤΟ ΚΟΣΜΟ.

Όταν ο Χρήστος Κομινάτος αποφάτισε από το Πανεπιστήμιο της Μεμβούρνης το 1986 αλλά και όταν έλαβε το χειριστήριο του δίπλωμα το 1991, δύσκολα θα μπορούσε να φανταστεί ότι κάποια θα διαπραγματεύονταν με τους υπουργούς Υγείας της αφρικανικής κυβέρνησης για τη δημιουργία ενός υπέρτατου προγράμματος για θεραπεία των πολιτών της από την ελονοσία. Αυτό που ξεκίνησε ως ενδιαφέρον για τα φαρμακευτικά φυτά αντίβιοτικά και τα φυτικά μέσα ενίσχυσης του ανοσοποιητικού συστήματος, μετατράπηκε τώρα σε πάθος που του άλλαξε τη ζωή.

Αφού πειραματίστηκε με έναν αριθμό βοτάνων στα μέσα της δεκαετίας του '90, ο Χρήστος βρήκε τυχαία το βότανο *αρτεμισία*, το οποίο ονόμασε *Εται* βοτανολόγοι του Μεσαίωνα που το μάζευαν κάτω από την πανοσθίνο. Αναζήτησε έναν αποτελεσματικό τρόπο για να απομονώσει τα ενεργά συστατικά από διάφορα βότανα, συμπεριλαμβανομένης και της *αρτεμισίας*, που βρέθηκε στο Βιετνάμ, αλλά και του *cat's claw*, που βρέθηκε στα τροπικά δάση του Περού.

Το 1991, ο Χρήστος επισκέφτηκε τον δρ. Do Huu Nghi, καθηγητή Φαρμακολογίας στο Χανόι, έναν από τους καλύτερους ειδικούς στον κόσμο στη δημιουργία φαρμάκων από το φυτό *αρτεμισία*, και συζητήσαν τα σχετικά με το εν λόγω φυτό, οπότε και έμαθε περισσότερο για την *αρτεμισία* και την εξαγωγή της. Αγόρασε φυτικό υλικό από τον δρ. Do Huu Nghi και τελικά δημιούργησε δύο φόρμουλες που διανεμήθηκαν στην Αυστραλία την ίδια χρονιά. Οι εν λόγω φόρμουλες προσφέρουν αντίσταση ενάντια στα βακτηρίδια και τα παράσιτα. Παράλληλα, ο συνδυασμός με το *cat's claw* ενισχύει το ανοσοποιητικό σύστημα. Οι φόρμουλες αυτές λειτουργήσαν ως αναλγητική θεραπεία σε μολύνσεις και σε περιπτώσεις καταβληθέντων ανοσοποιητικού συστήματος. Υποστηρίξαν επίσης τη συμβατική φαρμακευτική αγωγή, όπως τα αντιβιοτικά.

Δυστυχώς, το 2003 ο κατασκευαστής του φαρμακευτικού υλικού δέχθηκε την παραγωγή τους. Ο Χρήστος αποφάσισε να επικεντρωθεί στην χρήση της φόρμουλας για την αντιμετώπιση της ελονοσίας. Οι Κινέζοι ήταν οι πρώτοι που ανακάλυψαν φαρμακευτική αγωγή για την ελονοσία. Ο ίδιος γνωρίζει ότι η *αρτεμισία* ήταν το τελευταίο φυτό στη σειρά για την καταπολέμηση της ελονοσίας και αδυνατούσε να καταλάβει γιατί οι άνθρωποι ή οι φαρμακευτικές εταιρείες δεν προχώρησαν σε μαζική παραγωγή, ειδικά εφόσον οι άνθρωποι στον Τρίτο Κόσμο δεν μπορούσαν να αντεπεξέλθουν οικονομικά. Ένας λόγος είναι το ότι ένα φάρμακο που βασίζεται στην *αρτεμισίνη*, που εξάγεται από την *αρτεμισία*, δε θα ήταν εμπορικά βιώσιμο ή, για να είμαστε πιο ακριβείς, επικερδές. Οι επενδυτές δεν ενδιαφέρονται για χαμηλές ή μη βδωνικές εισροές από φαρμακοβιομηχανίες στον Τρίτο Κόσμο.

Λόγω του ότι τα παράσιτα έχουν αναπτύξει υψηλές αντοχές στα φάρμακα κατά της ελονοσίας, όπως η χλωροκίνη, και η παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) συνειδητοποίησε ότι θα πρέπει να υπάρξει κάτι άλλο που να συμβάλλει στην καταπολέμηση της ελονοσίας, ο Χρήστος ανέπτυξε μια ιδέα που επτάδες στη χρήση της *αρτεμισίας*. Πιστεύει ότι οι χώρες του Τρίτου Κόσμου θα πρέπει να έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση στην *αρτεμισία*.

Οι υγειονομικοί διευθυντές στην Αφρική φοβούνται να κάνουν εκτεταμένη χρήση της *αρτεμισίας*, γιατί δε θέλουν να αυξηθεί η ανθεκτικότητα του παράσιτου απέναντί της. Η εγκεκριμένη αγωγή για την ελονοσία τώρα είναι ένας συνδυασμός από ACT (θεραπευτικά μέσα που περιέχουν *αρτεμισία*). Ωστόσο, δεν υπάρχει αρκετή

When Christos Komintatos graduated from Melbourne University in 1986, as well as attaining a chiropractor's degree in 1991, he probably never thought he would be negotiating with African government Health Ministers over creating self-sufficient means for curing their people of malaria. What started off as an interest in pharmaceuticals, herbal antibiotics, and herbal immune boosting agents, has now become a life changing passion.

After experimenting with a number of herbs in the mid 1990s, Christos came across an herb called *artemisia*, which is so named by medieval herbalists who harvested it under the full moon. He looked at an efficient manner to isolate the active ingredients from various herbs including *artemisia*, found in Vietnam, as well as *cat's claw*, found in the Peruvian rainforest.

In 1999, Christos visited Dr. Do Huu Nghi, a professor of Pharmacology in Hanoi who is also one of the world's experts on developing drugs from the *artemisia* plant, and discussed issues of *artemisia* with him, where he learned more about *artemisia* and its extraction. He bought plant material from Dr. Do Huu Nghi and ultimately created two formulas that were distributed in Australia that same year. These provide resistance against bacteria and parasites. At the same time, the combination with the *cat's claw* boosts one's immune system. These formulas were an alternative treatment to injections and a run-down immune system. It also supports conventional medication such as antibiotics.

Unfortunately, by 2003 the manufacturer of the medication shut down. Christos decided to focus on using his formulation to treat malaria. The Chinese were the first to discover a medication for malaria. He knew that *artemisia* was the last plant in line for conquering malaria and couldn't understand why people or pharmaceuticals were not mass producing it, especially since people in the third world could not afford it. One possibility is because a drug based on *artemisinin*, which is extracted from *artemisia*, would not be commercially viable or more to the point, profitable. Investors aren't interested in low or no returns from pharmaceuticals in the third world.

Since malaria medications, such as chloroquine, have a highly developed resistance by the parasites, and The World Health Organization (WHO) realized there should be something else to help combat malaria, Christos developed an idea that focuses on the use of *artemisia*. He believes there should be greater access to *artemisia* for third world countries.

Health leaders in Africa are afraid to use too much *artemisia* because they don't want the parasite to develop a resistance to it. The approved treatment for malaria is now a combination of ACT (artemisia containing therapeutics). However, there is not enough

artemisia to reach all third world nations. The major producers of *artemisia* are Vietnam and China, who produce enough to cover their domestic needs. Supplies of *artemisia* are bought by large pharmaceutical companies, making it virtually impossible for third world nations to attain.

Christos came up with the idea to cultivate *artemisia* within third world countries in order to have cost effective therapeutics for the third world. This would provide jobs to these countries to grow the plant, as well as the development of science, technology and increase local industry. Developing labs to create drugs with *artemisia* will also provide infrastructure to research indigenous plants rumored to also fight malaria. A strong believer in a quote by John Steinbeck - "It seems to me that if you or I must choose between two courses of thought or action, we should remember our dying and try so to live that our death brings no pleasure on the world" - Christos decided to find a solution on the ground and traveled to third world countries speaking with government ministers to find solutions. Ironically, it was not the Australian government that helped him locate various African ministers of government, but members of the Hel-

The Artemisia Plant Το φυτό Αρτεμισία

© WHO/P. Piot

lenic consulates throughout Africa. Another person of great assistance was Helen Vasou, Honorary Consul in Athens for Mauritius, who helped with contacts in Angola, Congo, and Ethiopia.

The aim Christos took was to cultivate artemisia in countries that needed it most, such as Sudan and Angola. The reaction from many ministers throughout Africa has been positive, and Christos has teamed up with the Minister of Health in Angola, providing them with control over the destiny of their countries' health. Christos would show them how to cultivate and create treatments with artemisia, teaching local growers and scientists, with the end result benefiting the country. The success of this project stems from the input of its country itself. Angola sees this as a high priority for its country. They need the help. Malaria also does not stop at the border. Once artemisia is produced successfully, it can then be delivered throughout Africa, and with affordable prices.

"It's not about how much money each African country can make, but how to make them self-sufficient from food, health, and infrastructure. Otherwise they will be forever dependant on us," says Christos. He believes a project like this is of value to the people themselves. "This is why the Angolan Government is making initiatives to proceed. The Sudanese are also highly interested," he says with enthusiasm.

Christos wants to contribute to society and do something of value in a humanitarian sense. Having sold his thriving chiropractic practice in 2005, something really

των ελληνικών προξενείων στην Αφρική. Άλλο ένα άτομο που τον βοήθησε ιδιαίτερα ήταν η Helen Vasou, Επίτιμη Πρόξενος στην Αθήνα για τον Μουρίτιο, που συνέβαλε στις επαφές του στην Αγκόλα, το Κονγκό και την Αιθιοπία.

Στόχος του Χρήστου υπήρξε η «καλλιέργεια αρτεμισίας σε χώρες που τη χρειάζονται περισσότερο, όπως το Σουδάν και η Αγκόλα. Η αντίδραση από πολλούς υπουργούς σε ολόκληρη την Αφρική υπήρξε θετική, και ο Χρήστος συνεργάστηκε με τον υπουργό Υγείας της Αγκόλας, προσφέροντάς τους τον έλεγχο του πειραματικού της υγείας των χωρών τους. Ο Χρήστος θα τους έδειχνε πώς να καλλιεργούν και να παρασκευάζουν φαρμακευτικά σκευάσματα με αρτεμισία, διδάσκοντας τους ντόπιους καλλιεργητές και επιστήμονες, με το τελικό αποτέλεσμα να ωφελεί τη χώρα. Η επιτυχία του εν λόγω σχεδίου πηγάζει από την ίδια τη χώρα. Η Αγκόλα το θεωρεί ως μια από τις προτεραιότητές της. Χρησιμοποιεί τη βοήθεια. Η Ελβονασία δε σταματά στα σύνορα. Μόλις η αρτεμισία παρασκευαστεί με επιτυχία, μπορεί να διανεμηθεί σε ολόκληρη την Αφρική και σε προσιτές τιμές.

«Το σημαντικό δεν είναι τα χρήματα που μπορεί να κερδίσει η κάθε αφρικανική χώρα, αλλά το πώς θα γίνουν αυτόκριες σε τροφή, υγεία και υποδομή. Διαφορετικά θα εξαρτώνται πάντοτε από εμάς», τονίζει ο Χρήστος. Πιστεύει ότι ένα πορόμοιο πρόγραμμα θα έχει μεγάλη αξία για τους ίδιους τους ανθρώπους. «Για το λόγο αυτό η κυβέρνηση της Αγκόλας αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για να προχωρήσει. Οι Σουδάνοι έχουν εκφράσει επίσης μεγάλο ενδιαφέρον», λέει με ενθουσιασμό.

Ο Χρήστος θέλει να συμβάλει στην κοινωνία και να κάνει κάτι σημαντικό από ανθρωπιστικής πλευράς. Αφού πούλησε το προσοδοφόρο χειροπρακτικό ιατρείο του το 2005, κάτι που ώθησε να τεθεί επικεφαλής του προγράμματος να βοηθήσει τις χώρες

© World Bank/Suprotik Basu

drives him to overlook the project to help third world countries. He has frequently personally financed his projects. He now works with a group of international scientists to make his dream come true. The trick is to develop a plan that will develop a high yield at a low price, which requires experts in agriculture, horticulture, engineering and chemical engineering, to name a few. Add to that efficient farming and re-fining, and the project is ready to go.

They are currently implementing plant trials in Angola to see the optimal conditions to grow artemisia efficiently. "It's a project for the developing countries, so they need to control it," says Christos. Civil war ended in Angola in 2002 and Christos is convinced that the project can't succeed unless there is joint and conscious input from the government. He is not ready to give up, and despite the many obstacles and moments of doubt, his focus has been on the greater good and benefit of people who have nothing but hope. A follower of Socratic thought, he passionately states, "first we have a responsibility to the world we live in."

His family immigrated to Melbourne, Australia from the island of Lesbos, Greece, which he loves but next to his love of helping the world is the love of the Greek state of mind. "Regardless of your physical characteristics, you are Greek in the sense of your state of mind." To Christos this means if you do a good thing or contribute to something that creates good, this shows the best in a person.

του Τρίτου Κόσμου. Συχνά χρηματοδοτούσε ο ίδιος τα έξοδά του. Τώρα εργάζεται με μια ομάδα διεθνών επιστημόνων για να πραγματοποιήσει το όνειρό του. Το σέβει είναι να αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα που θα έχει ως αποτέλεσμα υψηλή απόδοση σε χαμηρή τιμή, γεγονός που απαιτεί, μεταξύ άλλων, ειδικούς στην γεωργία, τη φυτοκομία, τη μηχανική και τη χημική μηχανική. Αν προσέσουμε σε αυτά την αποτελεσματική αγροτική τέχνη και την τέχνη της επεξεργασίας, το πρόγραμμά θα είναι έτοιμο.

Προς το παρόν πραγματοποιούν δοκιμές με φυτά στην Αγκόλα για να επιτύχουν τις ευνοϊκότερες συνθήκες για την αποτελεσματική καλλιέργεια της αρτεμισίας. «Είναι ένα πρόγραμμα για τις αναπτυσσόμενες χώρες, επομένως πρέπει οι ίδιες να έχουν τον έλεγχο» λέει ο Χρήστος. Ο εμφύλιος πόλεμος στην Αγκόλα έληξε το 2002 και ο Χρήστος είναι πεπεισμένος ότι το πρόγραμμά δεν μπορεί να επιτύχει αν δεν υπάρξει κοινή και συνεδριτή προσπάθεια από την κυβέρνηση. Δεν είναι έτοιμος να καταθέσει τα όπλα και, παρά το πλήθος των εμποδίων και τις στιγμές αμφιβολίας, επικεντρώ το ενδιαφέρον του στο γεγονός ότι ο έστος των ανθρώπων που δεν έχουν τίποτα άλλο παρά την ελπίδα. Οπαδός της σωκρατικής σκέψης, δηλώνει με πάθος: «πρώτα είμαστε υπεύθυνα απέναντι στον κόσμο που ζούμε».

Η οικογένειά του μετανάστευσε στη Μεθυσία της Αυστραλίας από το νησί Λεσβός στην Ελλάδα, την οποία αγαπά, όμως κοντά στη θάλασσα να βοηθήσει τον κόσμο υπάρχει και η αγάπη για τον ελληνικό τρόπο σκέψης: «ανεξαρτήτως των φυσικών χαρακτηριστικών σου είσαι Έλληνας υπό την έννοια της συνείδησης». Για το Χρήστο αυτό σημαίνει ότι εάν κάποιος κάτι καλό ή συμβόλιζε σε κάτι που δημιουργεί κάτι καλό, αυτό δείχνει τον καλύτερό σου εαυτό.